

Hon skuldi rationaliserast — men!

Almenna umsitingin so spjødd í dag sum ongantið áður

Í samgonguskjalinum settu samgonguflokkarnir sær fyrri at endurskoða og umskipa fleiri týðningarmikil og umfatandi lógarverk og fleiri týðningarmikil og umfatandi umsitingarøkir. Áðrenn eg fari við-ari við hesum, vil eg minna á, at dagin eftir at tingið varð sett, samdust lógtingsformaðurin og floksformenninir um, at mál ikki verða viðgjörð í hesi stuttu tingsetuni nú, sum annars eisini er tann seinasta áðrenn lógtingsvalið í heyst. Tað vil so siga, at tað, sum samgongan ikki hevur fingið frá hondini nú, verður ikki gjørt í hesum valskeiði.

Samgonguskjalið og málini

Eftir at eg havi lisið samgonguskjalið av nýggjum, fari eg at seta samgonguflokkunum og landsstýrinum nakrar spurningar:

Fyri tað fyrsta: hvat er vordið av toll- og avgjaldslógini, ið skuldi endurskoðast?

Fyri tað annað: hvat er vordið av tryggingarlógini, sum eisini skuldi endurskoðast?

Fyri tað triðja: hvat er vordið av studningsskipanini til fiskivinnuna, ið somuleiðis skuldi endurskoðast og umskipast?

Fyri tað fjórða: hvat er vordið av lógini um ráfiskagrunnin, sum skuldi endurskoðast og móguliga leggjast í annað lið enn í verandi skipan?

Fyri tað fimta: hvat er vordið av lógini um kreppulán til fiskiskip og fiskavirkir, ið skuldi endurskoðast?

Fyri tað sætta: hvat er vordið av jarðarlóggávuni, sum skuldi endurskoðast og umskipast?

Fyri tað sjevnda: hvat er vordið av almannaveitingunum, ið skuldu endurskoðast og lagast eftir føroyskum viðurskiftum?

Fyri tað áttanda: hvat er vordið av kommunulógini, sum skuldi endurskoðast m.a. við tí fyri eyga at fremja eitt rættvísari figgjarligt býti millum landið og kommunurnar?

Fyri tað níggjunda: hvat er vordið av transit- og frigoymsluni, ið skuldi setast á stovn í Føroyum?

Og fyri tað tíggjunda: hvat er vordið av almennu umsitingini, sum skuldi rationaliserast?

Eirki gjørt

Harra formaður! Her eru ongi úrslit at vísa á. Til níggju teir fyrstu spurningarnar er svarið tað sama. Har er onki gjørt. Har eru ongi úrslit. Har er onki ítøkiligt. Men viðvíkjandi tí 10. spurninginum er sanniliga nakað hent. Almenna um-

Endamálið tykist vera, at tað almenna skal gjalda rentur og avdrátt fyrri ávísar ella ymiskar spekulantar, sum hava bygt bygningar fyrri fleiri milliónir kr., sigur Vilhelm Johannesen, lógtingsmaður í hesum næsta partinum av røðu síni undir viðgerðini av lógmansrøðuni.

Vilhelm Johannesen: — Vit skutu upp at lækka útlánsrentuna fyrri at bota um móguleikarnar hjá teimum, sum skulu seta b úgt — men slíkt fær ikki undirtøku millum landsstýrisflokkar.

sitingin er ikki rationaliserað, soleiðis sum samgongan setti sær fyrri, men er tvørtur ímóti so spjødd í dag, sum ongantið áður. Endamálið tykist vera, at tað almenna skal gjalda rentur og avdrátt fyrri ávísar ella ymiskar spekulantar, sum hava bygt bygningar fyrri fleiri milliónir krónur ymsa staðni her í Havn, serstakliga uppi á Hálsi. Hetta eru teir, ið eiga sín ríkiliga part av tí økta innflutlandsskuldini, sín ríkiliga part av tí økta innflutninginum, tí økta hallinum á handilsjavanum og tí økta gjaldsjavnahallinum. Sum samsýning fyrri hetta »avreksverk«, skal tað almenna oman á alt gjalda rentur og avdrátt fyrri hesar spekulantar.

Bygdamenning

Tá hendan samgongan varð skipað, varð bygdamenning gjørd til eitt serstakt málsoki í landsstýrinum, og tey fyrstu tvey árin vórðu 75.000 kr. settar á figgjarlógina til bygdamenning, men tey seinna árin hevur onki oyra staðið á figgjarlógini til hetta endamál. Og vit hava heldur onga bygdamenning særð. Tvørtur ímóti verða skattapeningur og tollgjöld tikið av byggunum til Havnar at gjalda leigu við hjá almennum stovnum, sum hava leigað seg inn í áður umrøddu bygningar her í Havn, og soleiðis skal fólkið á byggunum gjalda hesar bygningar fyrri áður nevndu spekulantar.

At seta búgv

Í samgonguskjalinum finna vit eitt lógarverk, sum er endurskoðast og umskipað. Tað er lógin um húslánsgrunnin. Men hvat var endamálið við hesi endurskoðing og hesi umskiping? Jú, tað var at viðka lánimóguleikarnar hjá teimum mógvandi — hjá teimum, sum

byggja stór og dýr hús, soleiðis at hesi nú fáa storri lut í teimum biligu og lagaligu lánunum úr hesum almenna lánigrunni, meðan lánimóguleikarnir hjá teimum minni mentu úr óbroyttir.

Í hesum sambandi skal eg minna á, at javnaðarflokkurin hevur sett fleiri uppskot fram við tí endamáli at bota um móguleikarnar hjá teimum, sum skulu seta búgv ella hava sett búgv. Her kann eg nevna floksins uppskot um at lækka útlánsrentuna. Floksins uppskot um at broyta lógina um rentustudning til samansparing til sethúsabygging, soleiðis at rentustudningurin varð hækkaður úr 1½ pst. upp í 2 pst., at árliga innskotið varð hækkað úr 50 upp í 100.000 kr. og at samansparðipeningurin, umframt at verða nýttur til sethúsa- ella íbúðarbygging, nú

eisini kann nýtast til keyp av grundøki og til keyp av sethúsum ella íbúð.

Byggibúgvgrunnur

Javnaðarflokkurin hevur eisini skotið upp at stovna byggibúgvgrunn landsins. Hesin grunnur skuldi eftir uppskotinum veita kommunum lán og studning til keyp og byggibúgvgrunn av jørð til sethúsa og íbúðarbygging. Grunnurin skuldi kunna veita lán upp til 60 pst. av samlaða kostnaðinum fyrri eina ústyking og harumframt 20 pst. í studningi, sum skuldi koma teimum til góðar, ið skuldu keypa byggigrund til sethúsa- ella íbúðarbygging. Men tíverri vann hetta frálíka og skilagóða uppskotið frá javnaðarflokkinum ikki undirtøku.

Umlættingarheim neyvan góðkent

Ein móguliga ætlan um at gera umlættingarheim í Gjáargarði við Gjógv verður allarhelst ikki atvoldin til ta stóru gleðina úti í Tinganesi.

Ikki hjá landstýrismanninum í almannamálum í hvussu so er.

— Eg kann ikki hugsa mær, at hatta kann vera nokur loysn, sigur Eilíf Samuelsen, sum væntar henda ætlan fær somu lagnu sum ætlanin í vár at gera ellis- og rektarheim í Gjáargarði.

Tað vil siga, Landsstýrið fer ikki at góðtaka hana. Eilíf Samuelsen sigur, at tað krevst meira enn eitt hús til at gera eitt umlættingarheim, eitt nú kvalifiserað starvsfólk dag og nátt. Og tað er dýrt.

Eilíf Samuelsen visir eisini á, at royndin við dagstovni og umlætting fyrri gomul fólk í Fuglafirði, sum kommunan og heimahjálpin standa fyrri í felag, er ikki liðug enn. Rættast er í fyrsta umfari

at biða eftir úrslitinum frá hesi royndini, heldur landsstýrismaðurin.

Málið um umlættingarheim í Gjáargarði er ikki komið til Landsstýrið. Stýrið fyrri Eysturoyar Røkar og Ellisheimi arbeiðir við tí í løtuni. Ymiskt skal kannast, sigur formaðurin í stýrinum, Hans Jacobsen, og móguliga verður málið viðgjørt á stýrisfundi í hesum mánaðinum.